

Asia: VN/18780/2023-LVM-180

Lausuntopyyntö valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnoksesta ja ympäristöselostuksesta (SOVA-lain mukainen ympäristöarviointi)

Lausunnonantajan lausunto

Vastaavatko strategiset linjaukset (ml. alueelliset painotukset) valtakunnallisen liikennejärjestelmän kehittämistarpeita?

Inarin kunta pitää visiota liikennejärjestelmän kehittämiseksi vuoteen 2050 hyvänä. Visiossa mainitaan elinkeinoelämän tarpeiden huomioiminen sekä Suomen saavutettavuus kansainvälisesti. Inarin kunnan näkemyksen mukaan strategisissa linjauksissa olisi hyvä painottaa myös elinkeinojen alueellisen kehityksen ennakoitua. Matkailu on Inarin kunnan suurin elinkeino, jonka kysynnän kasvu luo elinvoimaa kuntaan. Matkailun ennakoitua kehitystä on tärkeä huomioida liikennejärjestelmän suunnittelussa. Inarin kunta pyrkii lisäämään ympärivuotista matkailua. Kansainvälisen matkailun kasvu on mahdollista vain, jos liikennejärjestelmien ja -yhteyksien kapasiteetti kehittyy tulevaa kysyntää ennakoiden. Matkailun kasvu merkitsee kasvua myös työmatkaliikenteessä. Tähän tulee varautua ja varmistaa sujuva työvoiman liikkuminen järkeillä kustannuksilla myös pitkien matkojen pohjoisessa.

Inarin kunta esittää, että alueellisia tarpeita tunnistettaisiin hyödyntäen maakunnallisia liikennejärjestelmäsuunnitelmia. Lapin liikennestrategia on vasta päivitetty ja se sisältää Lapin kannalta keskeiset tarpeet ja painotukset. Elinkeino-elämän kasvu ja investointipotentiali yhdistettynä tarpeisiin kehittää sotilaallista liikkumista rajat ylittäen tulisi nostaa harvempaan asutun pohjoisen väylien kehittämisen prioriteettilistalla ylöspäin.

Mielipiteenne suunnitelmaluonnoksen toimenpiteistä?

Liikenneväylät

Valtatie 4 on Lapin keskeinen pääväylä ja lisääntyvä matkailu, sotilaallinen liikkuvuus ja suuret elinkeinoelämän hankkeet edellyttävät toimenpiteitä valtatieparantamiseksi. Vallitsevassa turvallisuustilanteessa liikenneinfrastruktuuria on kehitettävä osana syventyvää integroitumista pohjoismaiseen ja koko Euroopan kattavaan liikennejärjestelmään siten, että se huomioi myös Naton kumppanuus-maiden erityistarpeet ja täten mahdollistaa nopeasti laajamittaisetkin joukkojen ja materiaalin rajan ylittävät siirrot maiden välillä. Keskeistä on varautua yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin kohdistuviin uhkiin ja riskeihin. Tähän liittyy keskeisesti huoltovarmuuden ja sotilaallisen liikkuvuuden toimenpiteiden priorisointi.

Luonnoksessa yhteydet Norjaan jäävät hyvin vähälle huomiolle, vaikka kehittämällä yhteyksiä juuri Norjaan Suomella olisi pääsy Atlantin satamiin.

Tieverkoston kehittämisessä on tärkeä panostaa pääväylien lisäksi myös poikittaisliikenneyhteyksiin, kuten esimerkiksi seututie st 955 Kōngäs-Inari (Pokantie). Inarin kunta korostaa, että Pokan tien merkitys on suuri sekä normaali- että poikkeusoloissa. Koska tieverkko Lapissa on harva, ei kiertotiemahdollisuuksia useinkaan ole. Tämä nostaa yksittäisen tien merkityksen kriittiseksi. Kyseessä on myös lyhyin maantiereitti Norjan Jäämereltä Lapin kautta Ruotsiin ja Eurooppaan. Tien 955 merkitys yleisen huoltovarmuuden ja puolustusvoimien harjoitustoiminnan kannalta on selkeä. Tällä hetkellä esimerkiksi elintarvikelogistiikka on käytännössä kokonaan Nelostien varassa. Alueella liikkuu lisäksi suuri määrä sotilaallisiin harjoituksiin liittyvää kalustoa.

Matkailun näkökulmasta Pokan tie avaa mahdollisuuden kiertomatkailulle Länsi- ja Itä-Lapin alueilla. Tämä palvelee kansainvälistä linja-automatkailua ja lento-matkailijoita, jotka voisivat hyödyntää alueen kahta kansainvälistä lentoasemaa Ivalossa ja Kittilässä. Kiertomatkailu kohdistuu suurelta osin kesäaikaan, jolloin aluetaloudellinen vaikutus päämatkailusesonkien ulkopuolella korostuu. Tie on merkittävä kulkuväylä myös saamelaisille kotiseutualueellaan ja siten myös saamelaiskäräjät tukevat hanketta.

Kotimaisista asiakkaista moni saapuu Inariin maanteitse omalla autolla. Myös lentäen tai junalla saapuvat siirtyvät Inarissa matkailukohteisiin maanteitse. Yksilöllisen matkailun suosion ja suorien lentoyhteyksien tarjonnan kasvaessa myös yhä useampi ulkomainen matkailija vuokraa auton ja liikkuu kohteista toiseen maanteitse. Sekä maantieverkon kunto, että teiden kunnossapito ovat keskeisiä sekä paikallisten, että matkailijoiden turvallisuuden kannalta ja niihin tulee panostaa riittävästi turvallisuuden takaamiseksi. Samalla usein kapealla tiellä liikkuu yhtä aikaa raskasta liikennettä (ml. kaivosteollisuuden ja metsätalouden sekä kansainväliset kuljetukset) ja matkailun henkilöliikennettä. Matkailun kasvu merkitsee sitä, että raskaan liikenteen seassa liikkuu paljon talviolosuhteisiin tottumattomia henkilöautonkuljettajia.

TEN-T tieverkoston vaatimuksien mukaisuuden täyttymistä levähdysalueiden ja niiden varustamisen suhteen on tärkeää noudattaa tieliikenteen turvallisuuden, sujuvuuden ja kuljettajien lakisääteisten taukojen näkökulmasta. On huomioitava, että palvelutarjonta heikkenee huoltoasemien ja ympärivuorokautisuuden suhteen pohjoiseen päin tultaessa merkittävästi, joten ei-markkinaehtoisten taukopaikkojen tärkeys korostuu. Riittävä teiden kunnossapitoluokitus ja

levähdysalueet edesauttavat pitkillä välimatkoilla myös matkailijoiden selviytymistä haastavammista olosuhteista etenkin talviaikaan.

Joukkoliikenne

Toimivat matkakaketjut ja valtion rooli matkaketjujen kehittämisessä ja taloudellisena tukijana on ensiarvoisen tärkeää harvaan asutussa Lapissa, jossa ei välttämättä ole markkinaehtoista joukkoliikennettä. Inarin kunta tuo esille, että on tärkeää järjestää toimivat matkaketjut eri liikennemuotojen välillä. Saavuttaakseen matkakohteensa asiakas tarvitsee tyypillisesti useampaa kulkuneuvoa. Näiden matkaketjujen tulee toimia saumattomasti yhteen ja asiakkaan tulee löytää niistä helposti tietoa sekä ostomahdollisuus. Lentoyhteyksien kasvaessa, tarvitaan myös lisää linja-auto liikennettä lentoasemilta matkailukohteisiin.

Myös eri linja-autolinjojen välistä aikatauluttamista tulee koordinoita yhtenäisten ja toimivien matkaketjujen saavuttamiseksi. Kunnille tulisi mahdollistaa parempi osallistuminen liikenneyhteyksien kokonaisvaltaiseen suunnitteluun. Kuntien sisäistä liikennettä tulisi tukea pitkien etäisyyksien pohjoisessa nykyistä enemmän. Väestön ikääntyessä tarvitaan lisää julkisin varoin tuettua asiointiliikennettä, kun syrjäseudun asukkaat eivät enää pysty kulkemaan omalla autolla. Puutteellinen julkinen liikenne yhdessä heikon pyörätieverkoston kanssa hankaloittaa myös keskustaajamien ulkopuolella asuvien lasten ja nuorten turvallista pääsyä harrastuksiin.

Kehittämällä joukkoliikennettä palvelemaan paremmin sekä paikallisia, että matkailijoita, saadaan yhä suurempi osa matkustamisesta siirtymään vähähiilisemmän joukkoliikenteen pariin. Alueellisena painotuksena Pohjois-Suomessa tulisivin huomioida kaikessa liikenteen kehittämisessä pitkät välimatkat ja harva palveluverkko, joka asettaa erityisvaatimuksia Lapin liikenteen kehittämiselle.

Lentoasemat

Kun matkustajamäärät kasvavat sekä sesonkien pidentymisen ja ympärivuotisemman matkailun myötä lentoasemaverkoston palvelukapasiteetti ei saa muodostua matkailun kehityksen esteeksi. Lapin voimakkaasti kasvavien lentoasemien osalta tulisi varautua investointeihin, joilla varaudutaan matkailun ympärivuotiseen kasvuun.

Onko suunnitelmaluonnoksen rahoitus kohdennettu oikein rahoitusohjelman sisällä?

-

Mielipiteenne suunnitelmaluonnoksen vaikutusarvioinnista ja ympäristöarvioinnista (SOVA-laki 8.4.2005/200)?

-

Muut huomiot?

-

Mäki Marianne
Inarin kunta - Yritys- ja kehittämispalvelut